

[Het boek dat enkel door engelen kan zijn gemaakt]

DAGELIJKS LEVEN

Gaelic is de eerste officiële taal

De grootste theedrinkers ter wereld

Het onvertaalbare craic

De pub, centrum van sociaal en cultureel leven

Meer dan fish and chips

Ierland luistert naar de klokken

De eigen county is de beste

Veertig soorten groen

Zwemmen in zee, een nationaal tijdverdrijf

Turf is voor Ierland wat pasta is voor Italië

In de zomer is de regen warmer

Doodgaan is geen bijzaak

[Een obscene en smerige schrijver]

GESCHIEDENIS
EN POLITIEK

De hongersnood waarvan het land zich nooit herstelde

De Paasopstand, een uit de hand gelopen accident

Michael Collins, vader des vaderlands

De dag dat de Britten veertien supporters vermoordden

Éamon de Valera, misprezen en op handen gedragen

Doorgedreven neutraliteit

Charles Haughey, de meest corrupte premier van het land

De grens die er was, verdween en niet mag terugkomen

‘Wij zijn aan de macht, zij niet’	130
Wanneer de bevolking het verkeerde antwoord geeft	133
Wordt Ierland ooit weer één?	137

[En de Oscar gaat naar...]	143
------------------------------	-----

MAATSCHAPPIJ

Ierland exporteert geen staal, maar mensen	157
Het benzinestation van Barack Obama	164
Er is een Ierland vóór en een Ierland ná Mary Robinson	168
Primeur: homohuwelijk bij referendum goedgekeurd	173
Hoe de veruit strengste abortuswet van de EU sneuvelde	178
Parlements lid tuimelt van schommel en doet hotel proces aan	185
Welkom in Ierland	188
De meest achtergestelde minderheid van het land	194
De plek van de moeder in het huishouden	198

[Nothing compares to U]	203
---------------------------	-----

POPULAIRE CULTUUR

Ken je die van die drie priesters en hun huishoudster?	229
Je ziet ze overal, je hoort ze zelden	232
Daar waar ’s lands publieke opinie wordt gevormd	236
Toen de Mariabeelden bewogen	239
De vrouw die de chef van Noma leerde koken	242
Iconisch: een vervallen schoorsteen	245
De zeven minuten die Ierse dans sexy maakten	247
Een schoonheidswedstrijd die het niet wil zijn	252
Saint Patrick verdreef de slangen uit het land	255
Het opvallendste monument van Dublin, maar wat is het?	258

263	[Nashville in Ierland]
-----	--------------------------

KERK EN STAAT

269	Twee pausbezoeken, twee Ierlanden
276	De bisschop, zijn maîtresse en hun zoon
281	De wasserijen van de dwangarbeid
287	Toen zwangere vrouwen werden weggestopt
293	Kinderen worden gevangenen en slaven
297	Honderden religieuzen misbruikten duizenden kinderen
303	Een plaats van hel, misbruik, verkrachting, pijn en angst

307	[Vier Nobelprijzen literatuur]
-----	----------------------------------

SPORT

321	Het best bewaarde sportgeheim
329	Toen ‘God save the Queen’ klonk in Dublin
333	Op de ploeg van Mayo rust een vloek
335	Rugby-godendom
339	Het volkslied dat redding bracht
341	Motorracen, dat is Dunlop
343	De meest succesvolle olympische sport
349	Ben je van Team Roy of van Team Mick?
353	De ‘hand van de kikker’ schakelde Ierland uit
355	De voetballer die enkel van alcohol verloor
357	Het land van de 350 golfbanen
361	De vrouw die de Grand National won
365	Vechtersbaas die Ierse Trump kan worden

369	[Pas op: literatuur! Obsceniteiten!]
-----	--

DE TROUBLES

Al die doden	383
Bloody Sunday	386
De moeder van tien die door het IRA werd vermoord	390
De bloedigste dag die vergeten werd	395
Het machinegeweer en de stembus	398
De dodelijkste organisatie	404
Het Goedevrijdagakkoord	414
Oorlog voeren en vrede stichten: vijf mannen, twee vrouwen	426
[Het atelier van Bacon en de verloren gewaande Caravaggio]	444

BUSINESS EN ECONOMIE

De auto van Back to the Future	455
Protestants bier voor katholieke klanten	457
Het kampioenschap aarde omploegen	464
De Titanic, 'in pretty good shape when she left'	468
De man die Ierland ontsloot	472
Van ezel-en-kar naar hightech	477
Façade van succes, maar losse relatie met ethiek	485
Tony O'Reilly won veel en verloor alles	489
De kartonkoning schenkt zijn gasten goedkope wijn	493
One whiff and you're stiff	496
De metro die er nooit kwam	497
Veertien miljard? Nee, bedankt.	502
Twee Ierse broers, de bankiers van de wereld	505
[De zes van Ierland]	508

MISDAAD

De Vermeer die twee keer werd gestolen	521
Twee dode baby's, een zelfstandige vrouw en mannelijke justitie	525
Moordenaar ging schuilen bij officier van justitie	531
Ze kwamen nooit meer thuis	536
De moord die Ierland al vele jaren in de ban houdt	540
De journaliste die om haar werk werd gedood	544
Ireland's most wanted	549

EPILOOG

GLOSSARIUM

TIJDLIJNEN

De lange weg naar onafhankelijkheid	565
De Troubles	569

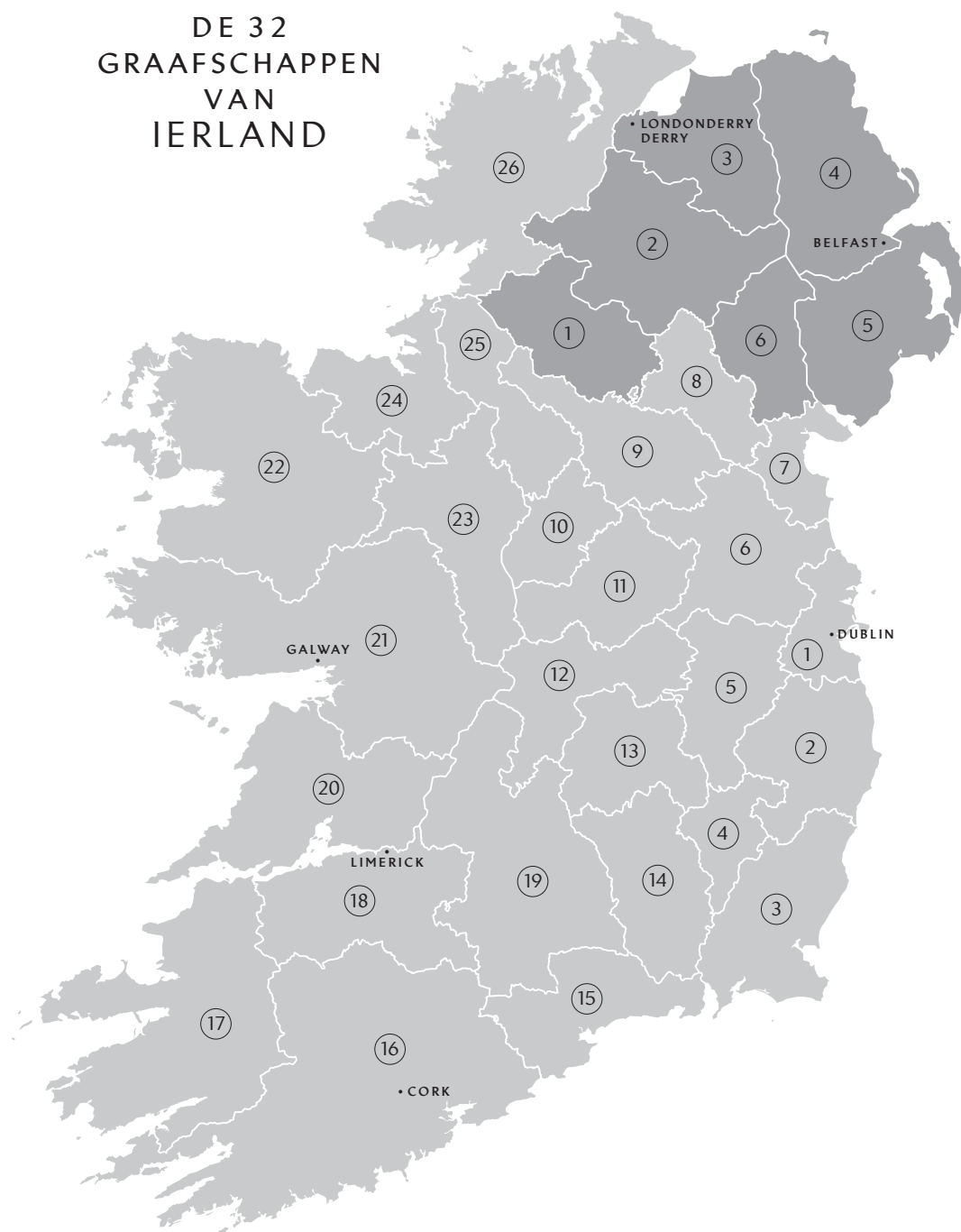
BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE

DE REPUBLIEK IERLAND

NOORD- IERLAND

1 Dublin	1 Fermanagh
2 Wicklow	2 Tyrone
3 Wexford	3 Derry/Londonderry
4 Carlow	4 Antrim
5 Kildare	5 Down
6 Meath	6 Armagh
7 Louth	
8 Monaghan	
9 Cavan	
10 Longford	
11 Westmeath	
12 Offaly	
13 Laois	
14 Kilkenny	
15 Waterford	
16 Cork	
17 Kerry	
18 Limerick	
19 Tipperary	
20 Clare	
21 Galway	
22 Mayo	
23 Roscommon	
24 Sligo	
25 Leitrim	
26 Donegal	

DE 32 GAAFSCHAPPEN VAN IERLAND

VOORAF

Dit boek is het resultaat van een zoektocht waaraan ik bijna veertig jaar geleden ben begonnen. Aanvankelijk ging dat min of meer onbewust, na verloop van tijd nam de intensiteit toe en vanaf 2019, toen ik in Ierland ging wonen, werd het land een halve obsessie. Deze zoektocht wil antwoorden op enkele vragen. Wat maakt Ierland Iers? Welke verhalen vormen samen het collectieve geheugen van de Ieren? Waarin onderscheidt Ierland zich van de rest van Europa? Toen ik over dit plan vertelde aan Lorraine Farrell, de Ierse die sinds 2019 mijn naaste medewerkster is in Dublin, zei die half lachend: ‘Dit is een onmogelijke opdracht. Dat weten wij niet eens.’

Als de opdracht onmogelijk is, is de zoektocht des te boeiender. Naar geschiedenis, identiteit, taal, religie, sport, kunst, literatuur, muziek en gastronomie. Naar oorlog, hongersnood, geweld en aanslagen. Op de zoektocht is er verdriet, maar ook bier en craic (ik leg dat later uit). Wat Ierland, of Éire, betekent voor de wereld en de wereld voor Ierland, zoek ik uit aan de hand van verhalen. Want Ieren zijn verhalenvertellers. De traditie van de bard (seanchaí) die van generatie op generatie verhalen overdroeg, gaat terug tot de Keltische origine. Tot diep in de negentiende en twintigste eeuw zijn er voorbeelden van lokale verhalenvertellers — ook W.B. Yeats, de Nobelprijswinnaar literatuur, tekende verhalen van hen op in zijn boek *Irish Fairies and Folk Tales*. De seanchaí was het levend archief, de genealoog, de bewaker van het collectieve geheugen, de persoon die mythes overleverde aan een volgende generatie.

Ieren zijn nog altijd verhalenvertellers, in de pub, in de media en thuis, aan tafel. Als journalist wil ik in dit boek een soortgelijke verhalenverteller zijn over het land dat we in het Nederlands Ier-

land noemen en waarover de grondwet zegt: ‘The name of the state is Éire, or in the English language Ireland.’ De naam van dit land is in de eerste plaats Éire.

Ik kwam voor het eerst in Éire als een jonge journalist voor *De Standaard*, eind van de jaren tachtig. Nadat ik vervolgens als journalist in Parijs en New York had gewerkt en als hoofdredacteur in Brussel (*De Standaard*, *Het Nieuwsblad*), Rotterdam en Amsterdam (*NRC Handelsblad*), werd ik in 2019 benoemd tot uitgever en, iets later, CEO van de grootste krantengroep van het eiland (voorheen Independent News and Media, nu Mediahuis Ireland). We hebben kranten en sites in Dublin en Belfast en in meer exotische plekken als Kerry, Sligo, New Ross, Wexford en elders. Ik heb een kantoor in een van de boeiendste straten van Dublin, Talbot Street, bekend en berucht om zijn junks, onveiligheid en goede pubs.

Sinds 2019 woon ik in het lieflijke stadje Greystones, ten zuiden van Dublin. Oudere stripkenneren uit onze contreien kennen het omdat Marten Toonder er jarenlang woonde en er begraven ligt — sporadisch bots ik op een Nederlander die hier in de voetsporen van Heer Bommel treedt.

Ik ben ruim een kwarteeuw getrouwd met mijn Ierse (in Noord-Ierland geboren en opgegroeide) echtgenote Francine, met wie ik een zoon heb die de Belgische en Britse nationaliteit heeft, maar vooral trots is op zijn Iers paspoort en zijn very Irish DNA. Op die manier heb ik ook een persoonlijke band met het land. Francine en Sebastian hebben me mee geïnspireerd tot het schrijven van dit boek.

Ierland is een land van paradoxen. Groot en klein. Veel en weinig. Eén en verdeeld. In de EU en erbuiten. In de Navo en erbuiten. Trots en bescheiden. Superinternationaal en hyperlokaal. Pragmatisch en principieel. Vriendelijk en gewelddadig. Oud en nieuw. Die mix, die je tot op zekere hoogte in elk land en iedere samenleving aantreft, vormt de basis van het antwoord op mijn vraag wat Ierland Iers maakt.

Overdrijf ik als ik zeg dat niks simpel is in dit heerlijke land?

Dat begint al hiermee: hoeveel Ieren zijn er? Er zijn 11,7 miljoen Belgen en 17,5 miljoen Nederlanders. De census van 2022 — in Ierland wordt iedereen om de vijf jaar geteld, vragen over religie, burgerlijke staat en vrijwilligerswerk inbegrepen — kwam uit op iets meer dan 5,1 miljoen inwoners. In de Republiek. In Noord-Ierland, waar ook geteld wordt — vragen over sexual orientation inclusief — kwam de laatste census van 2021 uit op 1,9 miljoen mensen. Maar je hoeft niet zoveel van de geschiedenis te kennen om te weten dat een flink deel van de mensen in het noorden zich niet als Iers maar als Brits ziet en dat een stevige minderheid zich als Ier ziet die leeft in een door Groot-Brittannië bezet gebied.

Dat leidt tot ingewikkelde en vooral emotionele debatten over ogenschijnlijk simpele zaken. Hoe noem je de op een na grootste stad van Noord-Ierland? Is het Londonderry, zoals ik dat op de BBC hoor. Of is het Derry, waarover mijn katholieke schoonmoeder altijd sprak? En heb je het over Noord-Ierland (wat de Britse unionisten doen) of over het noorden van Ierland (wat katholieken zeggen die naar een hereniging streven)? Het zijn maar twee voorbeelden van het mijnenveld waarin je stapt als je over dit land wil schrijven.

Het wordt ingewikkelder. Alle landen in de EU hebben onderdanen die in de loop der geschiedenis zijn uitgeweken en al dan niet een nog los-vaste band met het vaderland hebben. Ierland heeft iets dat verder niemand in de EU heeft, een diaspora. Als Ieren het hebben over hun diaspora goochelen ze met getallen. ‘Zeventig miljoen mensen claimen een band of afstamming,’ aldus *The Irish Times*. Hoe groot die diaspora is, weet niemand. Maar dat die er is, weet elke Ier. Niet het minst de overheid die, als het past, Ieren in het buitenland graag voor het economisch, diplomatiek of politiek karretje spant. Zo zijn er nu eens vijf miljoen Ieren, dan weer 75 miljoen.

Wat is Ierland? Ook dat lijkt een simpele vraag. Het is een

eiland (met aan de rand ervan veel eilandjes) van 84.000 vierkante kilometer groot, wat 10.000 vierkante kilometer meer is dan de hele Benelux. Omdat het een eiland is, is het perfect helder waar het begint en waar het stopt. Aan de zee. Aan de ene kant is dat de imposante Atlantische Oceaan waarvan de golven, die duizenden kilometers lang ongestoord hebben kunnen deinen, zich tegen de majestueuze klippen van de westkust te pletter storten. Aan de overkant van die oceaan huist Ierlands verre buur en beste vriend, de Verenigde Staten van Amerika.

Aan de andere kant van het eiland is er de Ierse Zee — met aan de overkant de naaste buur en twijfelachtige vriend, het Verenigd Koninkrijk. Ieren groeien op met de namen van de plekken die deze zeeën markeren. Malin Head in het noorden, Mace Head in het westen en Roches Point in het zuiden zijn household names tijdens het weerbericht. Daartussen ligt Ierland. Voorbij die punten is er oceaan en zee. En veel storm.

Ierland is één, Ierland is verdeeld. Zes van de 32 county's (graafschappen, in België of Nederland zouden we het over provincies hebben) behoren niet tot de staat die zich in 1921 wist los te wrikken vanonder de Britse kroon. De 1,9 miljoen bewoners van Noord-Ierland betalen belasting aan de Britse overheid, hebben Charles III als staatshoofd, betalen met ponden en niet met euro's, vinden hun zorg in de Britse National Health Service, volgen het Britse onderwijssysteem en behoren, sinds de Brexit, niet meer tot de EU — ferm tegen de zin van de meerderheid van hen: 56 procent van de bewoners van Noord-Ierland stemde bij het Brexit-referendum voor 'stay', bij de katholieken liep dit op tot een luide 85 procent. Het mocht niet baten, met de rest van het Verenigd Koninkrijk moesten ze de Europese Unie verlaten.

Dat betekent twee dingen: op dit ene eiland bevinden zich twee territoria, het ene een deel van een groter Verenigd Koninkrijk, het andere genesteld in een nog grotere EU. Noord-Ierland is als deel van het Verenigd Koninkrijk een belangrijk lid van de

Navo. De Republiek Ierland is een van de weinige EU-landen die geen lid zijn van die militaire alliantie. Tussen beide landen loopt een grens van net geen 500 kilometer, die tot pakweg 25 jaar geleden een van de meest versterkte grenzen van West-Europa was en nu nergens nog zichtbaar is. Maar die, tot vrees van velen in en buiten dit land, opnieuw concreet dreigt te worden.

Het betekent dat een van de meest boeiende maar ook bloedderige debatten uit de voorbije honderd jaar gaat over een 'vereniging' of een 'hereniging' — zelfs over die woordkeuze lopen de meningen uiteen. Het streven van sommigen naar een verenigd Ierland heeft, met name in de tweede helft van de twintigste eeuw, tot ongehoorde wreedheden geleid. De Ieren gebruiken er onderkoeld het eufemistische woord Troubles voor. Die troebelen zijn voorbij, maar meer dan een kwarteeuw na het Goede vrijdag-akkoord ligt de lont nog dicht bij het kruitvat.

Om buitenstaanders in verwarring te brengen: Ierland treedt naar de buitenwereld op in verschillende gedaantes. Soms als twee landen en dan weer als één. Kijk naar de sport. In internationale voetbalcompetities zijn er twee ploegen — The Boys in Green van de Republiek en The Green and White Army van Noord-Ierland. Geen van beide mannenploegen heeft een noemenswaardig palmares. De vrouwen uit de Republiek doen het iets beter — ook dankzij de Nederlandse coach die ze in het begin van dit decennium hadden.

Daarentegen in de (in Ierland belangrijkere) rugbycompetitie, treedt een verenigd Ierland aan. De nationale ploeg vertegenwoordigt noord en zuid — en er worden voor die ene ploeg twee volksliederen gespeeld en uit volle borst gezongen (al zijn dat niet de volksliederen van noord en zuid). Het rugbyteam wordt algemeen beschouwd als een van de beste ter wereld, maar slaagde er ondanks nooit in om het op een WK verder te schoppen dan een kwartfinale. Daarin doet dit team denken aan wat de Rode Duivels voor België zijn: beloftevol maar zonder trofee.

Ieren spreken Engels natuurlijk. Misschien met een apart accent (dat door foute filmmakers soms op een meer dan bespottelijke manier wordt geïmiteerd, wat Ieren of erg boos of erg vrolijk maakt) en met een bijzondere woordenschat (alleen al het woord *craic* is alomtegenwoordig en nauwelijks te vertalen). Als iemand op de vraag hoe het gaat, antwoordt met ‘grand’, weet je dat je met een Ier te maken hebt. Als er over iemand gezegd wordt dat hij ‘gas’ is, is die mens grappig. ‘Spuds’ zijn Ierse potatoes, een Ierse ‘idiot’ is een ‘eejit’ of een ‘feckin’ eejit’.

Ieren zeggen weleens dat zij de taal van de kolonisator hebben overgenomen en beter gemaakt. Ze verwijzen dan trots naar hun vier Nobelprijzen literatuur (en laten de tien op het palmares van het Verenigd Koninkrijk gemakshalve onvermeld). Engels is de taal van Ierland en Ieren wijzen er fijntjes op dat, na de Brexit, hun land en het kleine Malta de enige twee EU-lidstaten zijn met het Engels als officiële taal. Shakespeare should have known.

Ieren spreken behalve Engels ook Iers (Gaelic of Gaeilge). Officieel is dat zelfs de eerste taal. Sommigen doen dat vloeiend. Veel anderen proberen dat. Of ze claimen dat. Of ze doen alsof. Of ze doen er lacherig over. Ierse woorden zijn overal. De premier van de Republiek is de taoiseach. De vicepremier is de tánaiste. De Dáil Éireann is het Lagerhuis van het Parlement, de Oireachtas. De politie is de garda síochána. Het land is Éire en je bent er altijd fáilte, welkom. Sterker, volgens de staande uitdrukking céad míle fáilte, ben je honderdduizend keer welkom. Het zijn Ierse woorden die voor bewoners van dit eiland gemeengoed zijn.

Iers is in de Republiek een verplicht vak voor alle leerlingen. Een van de hoofdzakelijk door de belastingbetaler gesubsidieerde openbare omroepen is de Ierstalige TG4 (gemiddelde kijkdichtheid twee procent). Ik word verschillende keren per week verrast als ik luister naar wat in Nederland of België Radio 1 heet en het nieuws plots niet in het Engels maar in het Iers wordt gebracht. Toch zegt maar vijftien procent van de Ieren dagelijks Iers te spreken.

Ieren vinden zichzelf bijzonder. Ga naar het wat gezwollen EPIC-museum — aan de oevers van de Liffey in Dublin in wat vroeger opslagplaatsen waren — en je komt buiten met het idee dat de Ieren de computer uitvonden, de muziek van Bruce Springsteen mogelijk maakten en aan de basis liggen van de moderne astronomie. Deze vriendelijke uitwassen mogen ons niet doen vergeten dat Ieren wel degelijk een stempel op de wereld hebben gedrukt en dat nog steeds doen. Je kan de bijdrage van James Joyce tot de wereldliteratuur niet overschatten (en daar staat tegenover dat hij een balling was die zijn meesterwerk in Parijs moest uitgeven), op de lijst voor de Oscarnominaties 2023 stonden veertien Ierse namen en hedendaagse rock was zoveel minder interessant geweest zonder U2, Sinéad O'Connor en Van Morrison.

Ierland is rijk. Het land heeft al jaren op rij een begrotingsoverschot, iets waar België of Nederland enkel kunnen over dromen. En Ierland is arm. De kwaliteit van de gezondheidszorg en van de huisvesting, om maar twee terreinen te noemen, kan niet tippen aan wat we in de Lage Landen kennen.

Ieren kunnen zich terzelfder tijd heel klein opstellen. Ze behoren, zoals België, bij de landen die al blij zijn als ze mogen meedoen aan de Olympische Spelen en superblij als een landgenoot een finale haalt. Nederlanders willen goud. Ieren willen erbij zijn (en als ze erbij zijn laten ze dat al zingend in de stadions uit volle borst horen).

Als ze eens succes hebben doen ze zoals de bokser Aidan Walsh op de Olympische Spelen in Tokio 2021. Toen hij tot winnaar werd uitgeroepen van de kwartfinale maakte hij een vreugdesprong, liep daarbij een enkelkwetsuur op en moest het tornooi staken.

Ierland is superdigitaal. Gedurende de afgelopen decennia groeide het land uit tot de Europese thuisbasis van giganten als Google, Apple, Facebook, TikTok, Twitter en andere. Een voordelig belastingtarief mag daar een grote rol bij gespeeld hebben,

maar dat verschilt amper van de manier waarop bijvoorbeeld Nederland zijn positie probeert uit te bouwen. In sommige delen van Dublin waan je je in Silicon Valley.

Superdigitaal? Op een avond in Donegal, de prachtige county in het noordwesten van het land, legde de conciërge van Lough Eske Castle, een vijfsterrenhotel nota bene, mij vriendelijk uit waarom ik geen internetverbinding kon maken. 'Als het regent is er geen internet, nu moet je even wachten.' Het is vergelijkbaar met die keer toen ik in het DART-station (de lokale trein in Dublin) van Landsdowne Road, op enkele honderden meter van de gebouwen van Google, een koffie wilde afrekenen met mijn debitcard. 'Die aanvaarden we hier niet,' zei de dame achter het buffet. Toen ik op mijn lege zakken begon te kloppen, voegde ze daaraan toe 'But you can come back tomorrow and pay, dear.'

Ierland is een land van clichés. *The Irish Times* maakte zich in februari 2024 terecht boos omdat in een Engelse recensie van de voor een Oscar genomineerde film *The Banshees of Inisherin* Ierland nog altijd het land werd genoemd van 'mistige poëzie, rurale achterlijkheid en stevig drinken'. Weten ze wel, vroeg de krant zich gefrustreerd af, dat Ierland de hoofdkwartieren van de techreuzen huisvest, een van de rijkste naties is van Europa en ver boven zijn gewicht bokst?

Ierland is, alleen al in de loop van mijn leven, ongeloofelijk sterk veranderd. Dat geldt ook voor landen als België en Nederland, kan je tegenwerpen. Maar ik had zelf dit boek nodig om tijdens het schrijven ervan te beseffen: hier was op korte tijd de verandering immens. Het Ierland van de jaren tachtig — met een almachtige kerk, geen voorbehoedsmiddelen, een economie die achterophinkte, een uitsluitend mannelijke politieke klasse, 'gevallen' vrouwen die in instellingen werden weggestopt, Troubles die aan enkele duizenden mensen het leven kostten — is niet te vergelijken met dat van de jaren twintig van de huidige eeuw. Dit boek is in veel gevallen een verhaal van die snelle modernisering.

Dit boek bevat ook foto's. Ik verhuisde naar Ierland in de zomer van 2019. Pakweg een halfjaar later werd de wereld veel kleiner toen de covid-pandemie ons allen aan huis kluisterde. In Ierland waren de beperkende maatregelen verregaand. Zonder een geldige reden mocht je niet verder dan twee kilometer van huis. De politie wierp dagelijks barricades op waarbij mensen het waarom van hun verplaatsing gevraagd werd.

Wat een nood was, werd een deugd toen ik mezelf bij het begin van de pandemie een nieuwe fotocamera cadeau deed en daarbij een oude passie weer ruimte gaf. Toen ik in de eerste helft van de jaren tachtig aan de universiteit van Gent geschiedenis studeerde, had ik me in mijn vrije tijd al fanatiek toegelegd op fotografie. In de Fotoklas, een culturele studentenvereniging, leerde ik niet alleen film ontwikkelen en (zwart-wit) afdrukken maken, maar leerde ik vooral beter kijken. Ik heb er uren in de donkere kamer doorgebracht, workshops gevolgd, opdrachten uitgevoerd en ben met medestudenten in binnen- en buitenland naar fototentoonstellingen gereisd. Professioneel maakte ik als correspondent in Parijs en later New York sporadisch foto's voor de krant, maar mijn journalistiek instrument was mijn pen, niet mijn camera.

In de coronatijd veranderde dat. Ik nam de tijd om grondig bij te scholen, online masterclasses te volgen en vooral, eerst binnen een verplichte radius van twee en dan van vijf kilometer, dagelijks te fotograferen. Ook nu de pandemie al jaren achter de rug ligt, verlaat ik het huis nooit zonder fototoestel.

Duizenden foto's zijn het resultaat. Een aantal ervan werden afgedrukt in *The Irish Independent*, *The Sunday Independent* en *The Guardian*, werden gebruikt voor een kalender, haalden het boek *Portrait of Humanity*, werden links of rechts tentoongesteld en wonnen hier en daar een prijsje. Ik was al enkele maanden met de redactie van dit boek bezig toen ik mij, ook door gesprekken met de uitgever, realiseerde dat deze foto's een deel uitmaakten van 'mijn' Ierland. Ze vertellen, op hun manier, het verhaal van de Ieren.

KILLYBEGS (CO. DONEGAL)

DUN LAOGHAIRE (CO. DUBLIN)

DALKEY (CO. DUBLIN)

BRAY (CO. WICKLOW)

GREYSTONES (CO. WICKLOW)

GREYSTONES (CO. WICKLOW)

BULLOCK HARBOUR, DALKEY (CO. DUBLIN)

GREYSTONES (CO. WICKLOW)